

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Фонд Східна Європа

Неперсональне голосування парламентарів та можливість делегування права голосу іншому депутату у країнах Європейського Союзу

**Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-дослідницьким
центром на запит
народного депутата України**

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

Практика голосування парламентарів країн Європейського Союзу показує нетипові для українського Парламенту процедури голосування: голосування підняттям рук, шляхом вставання з місця, проходження через двері, кидання карток в урни.

Розглянемо досвід процедур голосування у деяких європейських країнах.

Згідно **Регламенту Сейму Республіки Польща** Маршал Сейму оголошує початок голосування.

Голосування у Сеймі має такі характеристики:

- ✓ Голосування є відкритим і проводиться шляхом:
 1. Підняттям руки з одночасним використанням пристрою для підрахунку голосів.
 2. Використання бюлетенів для голосування, підписаних ім'ям і прізвищем депутата (поіменне голосування).

- ✓ У разі неможливості провести голосування за допомогою пристрою для підрахунку голосів, Маршал Сейму може розпорядитися про голосування шляхом підняття руки і підрахунку голосів секретарями.

- ✓ Рішення про проведення поіменного голосування приймає Сейм більшістю голосів, за пропозицією Маршала Сейму або за письмовою пропозицією, підтриману не менш як 30 депутатами. Поіменне голосування проводиться з використанням підготовленої з цією метою урни; депутати по черзі, в алфавітному порядку, що викликаються за списком секретарем Сейму, опускають в урну свої бюлетені. Відкриття урни і підрахунок голосів здійснюються п'ятьма, призначеними Маршалом Сейму, секретарями Сейму.

- ✓ Результати голосування оголошує Маршал Сейму. Результати поіменного голосування Маршал оголошує на підставі протоколу, представленого секретарями Сейму.

У Польщі факт неособистого голосування тягне за собою позбавлення порушника представницького мандата¹.

У Регламенті Бундестагу Федеративної Республіки Німеччини зазначено, що депутати голосують підняттям руки, вставанням з місця або залишаючись на своїх місцях. Поіменне голосування може бути запропоновано однією з фракцій або п'ятьма відсотками присутніх депутатів Бундестагу до початку голосування за такою процедурою: усі депутати виходять із зали і по черзі повертаються до неї через двері з написами «За», «Проти», «Утримався». Біля кожних дверей стоїть по два секретарі, які вголос рахують кількість голосів. Про завершення голосування оголошує Голова Бундестагу. Депутати, які повертаються до зали після сигналу Голови, не враховуються як учасники голосування. У деяких випадках можливе голосування за допомогою персональних карток з іменами депутатів. У такому разі секретарі парламенту збирають картки особисто у депутатів із усним зазначенням останніми свого голосу².

Не допускається проведення поіменного голосування про:

- ✓ чисельність комітету;
- ✓ скорочення термінів;
- ✓ тривалість засідання і порядок денний;
- ✓ перенесення засідання;
- ✓ перенесення обговорення або закриття дебатів;
- ✓ передачу питання в один з комітетів.

Закони **Литовської Республіки**, постанови Сейму та інші рішення Сейму приймаються на засіданнях Сейму простою більшістю голосів від числа членів Сейму, присутніх на засіданні, за винятком спеціальних випадків, передбачених Конституцією та Статутом Сейму. Закони приймаються за участю представників сторін Сейму, не менше половини від загального числа членів Сейму.

¹ Регламент Сейму Республіки Польща [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://lib.rada.gov.ua/LibRada/static/LIBRARY/catalog/law/pol_reg.htm#P3гл3.

² Регламент Бундестагу (Германия) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://constitutions.ru/?p=4129>.

Голосування у Сеймі має такі характеристики:

- ✓ поіменне голосування

При прийнятті законів Литовської Республіки, постанов Сейму або інших актів, за винятком персональних питань, допускається поіменне голосування, якщо цього вимагає будь-яка фракція і ця вимога підтримується не менше ніж 1/3 від кількості присутніх на засіданні членів Сейму.

- ✓ таємне голосування

Таємне голосування проводиться при обранні Голови Сейму, його заступників, висловлення недовіри Уряду, Прем'єр-міністру або окремому міністру, висловлення недовіри будь-якому посадовцю Сейму або звільнення з посади призначеного Сеймом керівника державного органу, а також при проведенні голосування процедури імпічменту. Також таємне голосування проводиться при вирішенні питання про призначення суддів Конституційного Суду Литви.

- ✓ відкрите голосування з використанням бюлетенів

Відкрите голосування з використанням бюлетенів проводиться у разі, якщо на відповідну посаду з більшого числа кандидатів необхідно обрати кілька, а рішення про проведення таємного голосування не прийнято.

У Литві факт неперсонального голосування тягне за собою позбавлення порушника представницького мандата³.

У більшості країн неперсональне голосування народних обранців не є пріоритетним для парламентського порядку денного, оскільки процедури голосування продумані таким чином, щоб максимально виключити можливість неперсонального голосування, фальсифікації голосування чи делегування голосу іншому парламентарію. Але бувають і виключення.

Яскравим прикладом такого виключення є досвід голосування у Парламенті Французької Республіки.

³ Сейм Литовской Республики. Процедура принятия законов. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www3.lrs.lt/ru/TA_leidybos_procedura_ru.htm.

Конституція Французької Республіки дозволяє делегування голосування депутатам. В цьому випадку нікому не може бути передано більше одного мандата⁴.

Регламент Національних Зборів Франції чітко описує процедуру голосування:

- ✓ Для проведення Зборами обговорення і встановлення порядку денного кворум не потрібний.
- ✓ Голосування, проведені Зборами, дійсні, незалежно від числа присутніх депутатів, якщо голова будь-якої фракції особисто не зажадав від бюро до початку голосування перевірити кворум, підтвердивши присутність в Парламенті абсолютної більшості депутатів від загального числа заміщених мандатів.
- ✓ Якщо голосування не може бути проведено через відсутність кворуму, то засідання закривається і Голова оголошує про перенесення голосування до порядку денного наступного засідання, яке не може відбутися раніше, ніж через годину; голосування є дійсним, незалежно від чисельності присутніх депутатів.

Характеристика голосування депутатів у Національних Зборах Франції:

- ✓ Депутати голосують особисто.
1. Це право може бути делеговане. Право голосу делегується на особистій основі, тобто конкретному депутату. Останній може передавати його за попередньою згодою іншому депутату. Голова Національних Зборів повинен бути повідомлений про делегування права голосу до початку голосування або до першого з голосувань, до яких передане право відноситься.
 2. Якщо термін, на який передається право голосу, не визначений, то делегування права голосу автоматично припиняється після закінчення восьми повних днів з моменту його встановлення.

⁴ Полный текст Конституции 1958 года с изменениями, внесенными 23 июля 2008 года [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank mm/constitution/constitution russe version aout2009.pdf](http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank_mm/constitution/constitution_russe_version_aout2009.pdf).

3. Делегування та повідомлення можуть в разі терміновості здійснюватися по телеграфу, про що Голова Зборів повідомляється офіційною особою.
- ✓ Голосування проводиться підняттям руки, вставанням, голосуванням бюлетенями, або відкритим голосуванням бюлетенями на трибуні.
 - ✓ Звичайний спосіб голосування в Національних Зборах з усіх питань, крім персональних призначень, здійснюється підняттям руки.
 - ✓ У разі виникнення сумніву в результатах голосування, проведеного шляхом підняття руки, проводиться голосування вставанням; якщо сумніви залишаються, то по праву проводиться відкрите голосування бюлетенями.
 - ✓ Нікому не може надаватися слово в період між голосуваннями⁵.

Інформаційну довідку підготувала

аналітик ЄІДЦ

Оксана Савчук

⁵ Регламент Национального собрания Франции [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://constitutions.ru/?p=8160>.